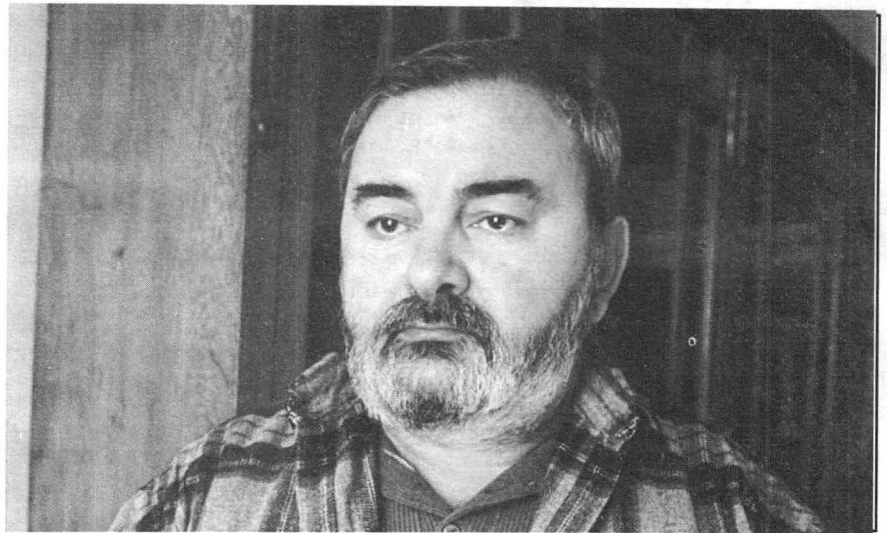

Din festivalurile toamnei Festivalul de teatru clasic de la Arad

Victor PARHON

Festivalul
ca
șansă

“Căruța cu paiate” a devenit, mai ales după '89, o instituție prin excelență sedentară. Excepțiile - să zicem Teatrul Național din Craiova, care nu face turnee în țară, ci în străinătate! - confirmă regula. Chiar și “vagonul de turneu”, care mai funcționa încă până prin anii '60, a ajuns o amintire. Distanța la care teatrele își pot permite să facă deplasări cu autobuzul, nesubvenționate, cu spectacole având doar minime elemente de decor și recuzită, nu depășește 100-150 km, fiind legată de posibilitatea întoarcerii trupei în aceeași seară sau noapte, pentru a se evita costurile cazării în hoteluri, aberante în raport cu prețul actual al билетelor de teatru. Practic, deplasările spectacolelor ca și turneele în țară nu numai că nu sunt rentabile, dar au

devenit imposibile, dacă nu sunt subvenționate sau sponsorizate. Singura șansă pentru ca publicul orașelor din provincie să poată vedea marile spectacole din București și din țară sau pentru ca publicul capitalei să poată vedea marile spectacole realizate în provincie o constituie festivalurile de teatru. Pretutindeni în lume, ele se fac în primul rând pentru public și abia apoi pentru critică. Nici festivalurile internaționale de teatru nu sunt gândite altfel, ele oferind în primul rând publicului, dar și oamenilor de teatru, șansa de a cunoaște cele mai reprezentative spectacole de pe mapamond, dintr-un punct de vedere sau altul, în funcție de tematica, profilul sau scopul fiecărui festival în parte. Nu numai pentru publicul de

provincie, ci și pentru teatrele din țară tot festivalul reprezintă singura șansă a ieșirii măcar din sedentarism și automulțumire, dacă nu chiar din anonim, confruntarea profesională cu celelalte trupe și cu exigențele criticii, românești și străine, fiind singura modalitate de a ști dacă mergi pe drumul cel bun sau alături de acesta.

Nici criticii teatrali nu se mai deplasează în țară, sau din provincie în capitală, cu aceeași ușurință de altă dată. Si sunt puține teatrele care își pot permite să le asigure transportul și cazarea, pentru a nu mai vorbi de faptul că, vrând-nevrând, o astfel de situație afectează oricum obiectivitatea și deontologia actului critic. Așadar, și pentru critici, fie că e vorba de

Draga Olteanu Matei

spectacolele din străinătate sau de cele din țară, pe care dintr-un motiv sau altul n-au apucat să le vadă, festivalul constituie o șansă importantă de a ști pe ce lume sunt, de a-și îmbogăți reperele culturale și termenii de referință în exercitarea actului critic, de a cunoaște noile tendințe și direcții care se manifestă în arta spectacolului teatral contemporan, la nivel național sau internațional.

Dincolo de cele spuse până acum, poate puțin cam didactic, dar intenționat pe înțelesul tuturor, căci festivalurile au nevoie de sprijin logistic și material, din partea tuturor celor care ar putea să-l ofere (și sunt destul de mulți cei care încă n-o fac!), festivalul ca atare (fie el teatral, muzical, folcloric, de jazz sau de păpuși și marionete) este - sau poate fi și ar trebui să fie - un eveniment

cultural cu caracter complex, cu efecte benefice directe, dar și de lungă durată, chiar pe plan economic, inclusiv pentru firmele care l-au sponsorizat.

Să nu uităm apoi că, din "consumator" de festivaluri internaționale, la care a participat cu strălucire imediat după 1989, România a devenit în ultimii ani și un important producător de festivaluri teatrale internaționale, care fac mai mult pentru imaginea reală a României în lume, decât multe programe speciale și costisitoare, de a cărui eficiență am avea toate motivele să ne îndoim. Festivalul e astfel o șansă de cunoaștere a creativității românești, dar și a capacității noastre organizatorice, de care ne mai speriam până mai ieri-alaltăieri, dar de care putem începe să ne mân-

drim, nu doar după spusele oaspeților străini, ci și după comparațiile pe care le putem face noi înșine, recunoscând însă că mai avem câte ceva de învățat de la alții, în special în privința eficientizării banilor investiți, pe multiple planuri.

În sfârșit, referindu-mă la experiența mea personală, de director artistic al Festivalului de teatru clasic de la Arad, timp de 3 ani, pot spune că festivalul e o șansă extraordinară pentru criticul de teatru devenit director artistic al festivalului, postura obligându-l să-și dovedească practic rigurozitatea criteriilor estetice și capacitatea managerială, să-și pună la bătaie toate relațiile personale pe care le are în țară și în străinătate și, nu în ultimul rând, să reînvețe faptul că teatrul se face în primă și ultimă instanță pentru public.